
DON JURE ČUBANOV (SUTOMIŠĆICA, 1760. – LUKORAN, 1830.)

Grozdana FRANOV-ŽIVKOVIĆ
Zavod za povijesne znanosti HAZU u Zadru
Zadar

Tijekom 17. i 18. stoljeća otok Ugljan bio je rasadnik svećenika glagoljaša koji su služili po brojnim kopnenim i otočkim župama. Mnogi od ovih svećenika su, osim uobičajenih aktivnosti koje su odrađivali po župama, ostavljali za sobom zapisane svoje propovijedi ili skupljali tekstove po zbornicima, koje su pisali kurzivnom glagoljicom. Jedan od najvećih glagoljskih zbornika tekstova nastao je na području otoka Ugljana, u Sutomišćici. Riječ je o Grdovićevu zborniku duhovnog štiva koji se čuva u Arhivu HAZU u Zagrebu. Upravo iz ove sredine dolazi još jedan svećenik glagoljaš, koji je do sada nepoznat javnosti. Don Jure Čubanov Vlahić rođen je u Sutomišćici 1760. godine od oca Šime Čubanova Vlahića iz Sutomišćice i majke Jele. Uz brojne zapise po matičnim knjigama, knjigama bratovština i ostalim glagoljskim kodeksima i dokumentima, može mu se pripisati nekoliko dijelova Zbornika propovijedi, za koje se do sada nije znao pisar, a koji se čuvaju u Arhivu HAZU u Zagrebu.

Ključne riječi: otok Ugljan, don Jure Čubanov, glagoljica, propovijedi, 18. i 19. st.

UVOD

Kao najraniju župu na otoku Ugljanu Runje¹ u knjizi *Duhovni život na zadarskim otocima u kasnome srednjem vijeku* spominje Župu sv. Marije u mjestu Ugljan, za koju tvrdi da je postojala kao organizirana zajednica, u pravnom smislu župa, već u 14. stoljeću. A u 14. stoljeću se kao kapelanija javlja i crkva sv. Hipolita. U istoj knjizi navodi da je do polovine 15. stoljeća u središnjem dijelu otoka postojala jedino Župa Lukoran, koja je pokrivala i naselja Preko, Sutomišćicu i Poljanu. Krajem 14. i poč. 15. st. svećenik Petar Cvitković posluhuje crkvu sv. Lovre u Lukoranu i crkvu sv. Eufemije u Sutomišćici, u kojima je i ujedno župnik, i u jednoj i u drugoj, kao da nema razlike koja je matica, a koja filijala. U 15. st. nastale su dvije župne zajednice, jedna koja se okuplja kod crkve sv. Lovre u Lukoranu i druga koja se formirala oko crkve sv. Eufemije u Sutomišćici. Moguće da je i Sv. Eufemija bila samo kapelanija Župe sv. Lovre. U 15. st. spominje se i Preko kao kapelanija (14. 2. 1419.), a samostalna župa postaje 1770. godine.²

¹ Petar RUNJE, *Duhovni život na zadarskim otocima u kasnome srednjem vijeku*, Zadar, 2008., 130.

² Petar RUNJE, *Duhovni život na zadarskim otocima u kasnome srednjem vijeku*, 160; P. RUNJE, *Glagoljica u zadarskoj nadbiskupiji u srednjem vijeku*, Zadar, 2005.; Grozdana FRANOV-ŽIVKOVIĆ,

Poznati su mnogi glagoljaši iz ovih župa još od srednjeg vijeka,³ a sačuvan je veliki broj glagoljskih spomenika. Osim dijelova misala i brevijara,⁴ sačuvana je jedna oporuka iz 15. stoljeća,⁵ cijeli niz glagoljskih oporuka iz kasnijeg razdoblja,⁶

Društvena slika ugljanskih sela od 15. do 18. stoljeća prema podacima iz glagoljskih vrela, (doktorski rad), Zadar, 2013.; G. FRANOV-ŽIVKOVIĆ, Bratovštine (skule) župe Blažene Gospe od Ruzarija u Preku na Otoku Ugljanu u 18. st. i 19. st., *Radovi zavoda za povijesne znanosti HAZU u Zadru*, br. 52, Zadar, 2010., 231 – 259; G. FRANOV-ŽIVKOVIĆ, Bratovštine (skule) župe sv. Eufemije (Fume) u Sutomišćici na Otoku Ugljanu u 18. st., *Zbornik Odsjeka za povijesne znanosti Zavoda za povijesne i društvene znanosti HAZU u Zagrebu*, Zagreb, 2009., 165 – 227.

³ Vladislav CVITANOVIĆ skupljao je podatke i pripremao životopise svećenika glagoljaša, što je uglavnom ostalo neobjavljeno u njegovu Fondu, Arhiv Zadarske nadbiskupije (dalje: AZDN), *Fond Cvitanović*. U novije vrijeme životopise svećenika napravio je Pavao Kero, Pavao KERO, *Građa za biografski leksikon svećenika u Zadarskoj nadbiskupiji* (u rukopisu); Stjepan IVANČIĆ, *Nešto o hrvatsko-glagoljskim piscima samostanskih trećoredaca*, Zadar, 1911. napravio je detaljnu obradu života i rada nekoliko fratara trećoredaca, npr. Šimuna Klimantovića rodom iz Lukorana, a poneke životopise radio je i Petar Runje. Usp. Petar RUNJE, *Duhovni život na zadarskim otocima u kasnome srednjem vijeku*; P. RUNJE, *Glagoljica u zadarskoj nadbiskupiji u srednjem vijeku*; P. RUNJE, *Pokornički pokret i franjevci trećeredci glagoljaši (XIII. – XVI.)*, Zagreb, 2001.; P. RUNJE, *Prema izvorima*, Zagreb, 1990.; P. RUNJE, *Fra Šimun Klimantović u svom vremenu*, Ogulin 2015; P. RUNJE, *Školovanje glagoljaša*, Ogulin, 2003.; P. RUNJE, *O knjigama hrvatskih glagoljaša*, Zagreb, 1998.; P. RUNJE, *O knjigama glagoljaša u drugoj polovici 14. i u 15. stoljeću u Zadarskoj nadbiskupiji*, *Iskoni be slovo. Zbornik radova o glagoljici, glagoljašima zadarskog kraja i crkvi svetog Ivana Krstitelja*, Zagreb, 2001., 57 – 67; P. RUNJE, *Don Juraj Zubina, svećenik hrvatske knjige (o. 1400. – 1480.)*, *Radovi Zavoda za povijesne znanosti HAZU u Zadru*, br. 45, Zadar, 2003., 21–38; P. RUNJE, *Lazaret u predgrađu srednjovjekovnog Zadra i njegovi kapelani*, *Radovi Instituta za povijesne znanosti HAZU u Zadru*, br. 39, Zadar, 1997., 81 – 116. O svećenicima glagoljašima vidi više u: Grozdana FRANOV-ŽIVKOVIĆ, *Glagoljaš don Ive Vlahić iz Sutomišćice (o. 1733. – 25. VII. 1803.)*, *Radovi Zavoda za povijesne znanosti HAZU u Zadru*, br. 54, Zagreb – Zadar, 2012., 147 – 183; Grozdana FRANOV-ŽIVKOVIĆ, *Društvena slika ugljanskih sela od 15. do 18. stoljeća prema podacima iz glagoljskih vrela*, (doktorski rad), Zadar, 2013.; Marko JAPUNDŽIĆ, *Tragom hrvatskog glagolizma*, Zagreb, 1995.; Grozdana FRANOV-ŽIVKOVIĆ, *Glagoljaš don Ive Vlahić iz Sutomišćice (o. 1733. – 25. VII. 1803.)*, 147 – 183; G. FRANOV-ŽIVKOVIĆ, *Život i djelo glagoljaša don Jerolima Kuzmića Šimića (župa Sutomišćica, oko 1726. – 4.12.1793.)*, *Croatica Christiana Periodica*, br. 75, godina XXXIX, Zagreb, 2015., 89 – 102; G. FRANOV-ŽIVKOVIĆ, *Glagoljaš don Bože Grgurev (30. 5. 1744. – 29. 9. 1829.)*, *glasilo Udruge glagoljaša Zadar*, *Slovo Rogovsko*, Zadar, 2015., br. 3, 4 – 7.

⁴ Svetlana Olegovna VIALOVA, *Glagoljski fragmenti Ivana Berčića u Ruskoj nacionalnoj biblioteci, Faksimili* (I. knj.); *Opis fragmenata* (II. knj.), Zagreb, 2000.

⁵ Oporuka ugljanskog kapelana Tomana Matešića, sina Matije Mavrovića od 22. 4. 1466. Oporuku je nabavio Ivan Berčić. *Acta Croatica – Listine hrvatske*. <http://www.croatianhistory.net/etf/acta.html>. Priredio Darko Žubrinčić, 2010. (17. 1. 2019.)

⁶ HR-DAZD-20, *Fond Zadarski knezovi*, Oporuke, kutije I – VII.

matične knjige,⁷ knjige bratovština,⁸ razni zbornici tekstova te niz dokumenata iz razdoblja od 15. do 19. stoljeća.

Među njima se izdvajaju glagoljski zbornici. Iz Sutomišćice su (osim zbornika don Jure Čubanova) sačuvani zbornici pisani od don Ive Čubanova rečenoga Vlahića,⁹ don Ivana Grdovića rečenoga Ivanova,¹⁰ don Jerolima Kuzmića

⁷ Za Sutomišćicu su sačuvane glagoljske matične knjige od početka 18. stoljeća, glagoljska knjiga godova i trinaest knjiga bratovština; Pavao KERO, *Popis glagoljskih kodeksa Zadarske nadbiskupije*, 2. izdanje, Zadar, 2015., 98 – 103; Ostali su sačuvani i dijelovi nekih glagoljskih kodeksa poput matice krizmanih ili knjige lašov; G. FRANOV-ŽIVKOVIĆ, Nekoliko dijelova glagoljskih kodeksa iz 17. stoljeća iz Župe sv. Eufemije u Sutomišćici, Glasilo Udruge glagoljaša Zadar *Slovo rogovsko*, Zadar, 2014., br. 2, 8 – 11; Za Preko su ostale glagoljske matične knjige od 1770. godine, od kada se župa odvojila od Župe Sutomišćice, te dvije knjiga bratovština i jedna knjiga godova; P. KERO, *Popis glagoljskih kodeksa Zadarske nadbiskupije*, 2. izdanje, 66, 67; Glagoljske matične knjige (osim dijelova glagoljske matične knjige krštenih 1590. – 1613. i Glagoljske matice umrlih 1607. – 1613.), madrikule bratovština i zbornici propovijedi iz župe Lukoran su nestali; P. KERO, *Popis glagoljskih kodeksa Zadarske nadbiskupije*, 98 – 103; G. FRANOV-ŽIVKOVIĆ, Lukoranski glagoljski kodeksi, Glasilo Udruge glagoljaša Zadar *Slovo rogovsko*, Zadar, 2015., br. 3, 12 – 16. Ostali su samo sačuvani pojedinačni dokumenti razasuti po brojnim arhivskim fondovima. Najviše matičnih knjiga ostalo je sačuvano za Župu Ugljan, trinaest glagoljskih matičnih knjiga od 1580. do 1825. godine, glagoljsko stanje duša za 17. i 18. stoljeće, glagoljska knjiga godova za 18. i 19. stoljeće, jedna madrikula Bratovštine sv. Roka u Arhivu Zadarske nadbiskupije (AZDN), Svećeničke bratovštine Večere gospodnje u Archivio Diplomatico u Trstu, petnaestak ostalih glagoljskih kodeksa kao što su Zbirke propovijedi i ostalo; P. KERO, *Popis glagoljskih kodeksa Zadarske nadbiskupije*, 111 – 117.

⁸ P. KERO, *Popis glagoljskih kodeksa Zadarske nadbiskupije*. Za Sutomišćicu je sačuvano 12 madrikula bratovština i knjiga računa za tri bratovštine; G. FRANOV-ŽIVKOVIĆ, Bratovštine (skule) župe sv. Eufemije (Fume) u Sutomišćici, 165 – 227; Za Lukoran nije sačuvana ni jedna knjiga bratovština; Za Ugljan je sačuvana madrikula Bratovštine sv. Roka (AZDN) te madrikula Svećeničke bratovštine zadarskih otoka Večere Gospodnje (*Registro della confraternita Coena domini dell' isola di Ugliano anno 1617.*, Archivio Diplomatico della Biblioteca Civica di Trieste. R. P. MS 2-2, koja je nedavno pronađena zahvaljujući gospodinu Marku Šari iz Trsta).

⁹ G. FRANOV-ŽIVKOVIĆ, Glagoljaš don Ive Vlahić iz Sutomišćice (o. 1733. – 25. VII. 1803.), 147 – 183; AZDN, *Glagoljska govorenja duhovna*, 18. st.; P. KERO, *Popis glagoljskih kodeksa*, 2. izdanje, 102; Arhiv HAZU, *Nacrt propovijedi o praštanju*, sign. IV a 80/40; V. ŠTEFANIĆ, *Glagoljski rukopisi*, I. dio, 277; P. KERO, *Popis glagoljskih kodeksa*, 2. izdanje, 101, 102; Arhiv HAZU, *Propovijed na uznesenje*, sign. IV a 80/21; V. ŠTEFANIĆ, *Glagoljski rukopisi*, I. dio, 284; P. KERO, *Popis glagoljskih kodeksa*, 2. izdanje, 102; Arhiv HAZU, *Odlomak propovijedi*, sign. IV a 80/27; V. ŠTEFANIĆ, *Glagoljski rukopisi*, I. dio, 284; P. KERO, *Popis glagoljskih kodeksa*, 2. izdanje, 102; Arhiv HAZU, *Propovijed o paklenim mukama*, sign. IV a 80/6; V. ŠTEFANIĆ, *Glagoljski rukopisi*, I. dio, 287; P. KERO, *Popis glagoljskih kodeksa*, 2. izdanje, 103; Arhiv HAZU, *Propovijed na uznesenje*, sign. IV a 80/13; V. ŠTEFANIĆ, *Glagoljski rukopisi*, I. dio, 288; P. KERO, *Popis glagoljskih kodeksa*, 2. izdanje, 102, 103.

¹⁰ Arhiv HAZU, *Grdovićev zbornik*, 18. st., sign. I d 40 (Kuk 748); V. ŠTEFANIĆ, *Glagoljski rukopisi*, II. dio, 69 – 76; P. KERO, *Popis glagoljskih kodeksa*, 2. izdanje, 103.

Šimića¹¹ i fra Petra Milutinića.¹² Po zapisima vidljivo je da je neko vrijeme jedan zbornik fra Marka Kuzmića bio u Sutomišćici.¹³ Iz Lukorana je sačuvana jedna zbirka propovijedi iz 17. stoljeća, kojem nije poznat pisar. Iz Ugljana su sačuvani zbornici don Nikole Belića,¹⁴ don Mihe Vukojevića rečenoga Milina,¹⁵ jedna pjesma o Gospinim žalostima iz 17. st.¹⁶ i *Istorija od dvih žen godine 1740.* nastala po istinitom događaju.¹⁷ Iz Lukorana potječe i jedan od najpoznatijih glagoljaša fra Šimun Klimantović (živio između 1460.

¹¹ G. FRANOV-ŽIVKOVIĆ, *Život i djelo glagoljaša don Jerolima Kuzmića Šimića*, 89 – 102. Arhiv HAZU, *Propovijed o Božiću*, sign. IVa80/4; V. ŠTEFANIĆ: *Glagoljski rukopisi*, I. dio, 285; P. KERO, *Popis glagoljskih kodeksa*, 2. izdanje, 116; Arhiv HAZU, *Propovijed o davanju računa na samrti*, sign. IVa80/1; V. ŠTEFANIĆ: *Glagoljski rukopisi*, I. dio, 285; Arhiv HAZU, *Dvije propovijedi*, sign. IVa80/9; V. ŠTEFANIĆ: *Glagoljski rukopisi*, I. dio, 286; Arhiv HAZU, *Propovijed o mladoj misi*, sign. IVa80/12; V. ŠTEFANIĆ: *Glagoljski rukopisi*, I. dio, 286; P. KERO, *Popis glagoljskih kodeksa*, 2. izdanje, 116; Arhiv HAZU, *Propovijed o ljubavi prema Bogu*, sign. IVa80/18; V. ŠTEFANIĆ: *Glagoljski rukopisi*, I. dio, 286; Arhiv HAZU, *Iz oficija imenu Marijinu*, sign. IVa80/49; V. ŠTEFANIĆ: *Glagoljski rukopisi*, I. dio, 166.

¹² Arhiv HAZU, *Mare magnum franjevačkih indulgencija i privilegija, 1559.*, sign. IV a 122 (IV a 142), V. ŠTEFANIĆ, *Glagoljski rukopisi*, II. dio, 93 – 95; P. KERO, *Popis glagoljskih kodeksa*, 2. izdanje, 103.

¹³ Arhiv HAZU, *Kuzmićev zbornik crkvenih govora i kršćanskog nauka 1724. – 1725.*, sign. IV a 121 (IV a 152), V. ŠTEFANIĆ, *Glagoljski rukopisi*, I. dio, 262 – 267; P. KERO, *Popis glagoljskih kodeksa*, 2. izdanje, 126; Na jednom od tri slobodna listića je zapis *U Sutomišćici na 21. no(vembra)*.

¹⁴ Arhiv HAZU, *Zbirka propovijedi Nikole Belića 1746. – 1756.*, sign. IV a 94; V. ŠTEFANIĆ, *Glagoljski rukopisi*, I. dio, 267 – 269; P. KERO, *Popis glagoljskih kodeksa*, 2. izdanje, 115; Arhiv HAZU, *Zbirka propovijedi Nikole Belića, 18. st.*, sign. IV a 132; V. ŠTEFANIĆ, *Glagoljski rukopisi*, I. dio, 269 – 270; P. KERO, *Popis glagoljskih kodeksa*, 2. izdanje, 115; Arhiv HAZU, *Zbirčica propovijedi Nikole Belića, 18. st.*, sign. IV a 133; V. ŠTEFANIĆ, *Glagoljski rukopisi*, I. dio, 270 – 271; P. KERO, *Popis glagoljskih kodeksa*, 2. izdanje, 116; Arhiv HAZU, *Deset propovijedi Nikole Belića, 18. st.*, sign. IV a 127; V. ŠTEFANIĆ, *Glagoljski rukopisi*, I. dio, 272; P. KERO, *Popis glagoljskih kodeksa*, 2. izdanje, 116; Arhiv HAZU, *Zbirčica propovijedi, 18. st.*, sign. IV a 137; V. ŠTEFANIĆ, *Glagoljski rukopisi*, I. dio, 273; P. KERO, *Popis glagoljskih kodeksa*, 2. izdanje, 116; Arhiv HAZU, *Korizmene propovijedi Nikole Belića, 18. st.*, sign. IV a 142 (IV a 154); V. ŠTEFANIĆ, *Glagoljski rukopisi*, I. dio, 267 – 269; P. KERO, *Popis glagoljskih kodeksa*, 2. izdanje, 116; Arhiv HAZU, *List propovijedi Nikole Belića, 18. st.*, sign. IV a 80/23; V. ŠTEFANIĆ, *Glagoljski rukopisi*, I. dio, 272; P. KERO, *Popis glagoljskih kodeksa*, 2. izdanje, 116; Arhiv HAZU, *Odlomci korizmene propovijedi (Nikole Belića?)*, 18 st.; V. ŠTEFANIĆ, *Glagoljski rukopisi*, I. dio, 273; P. KERO, *Popis glagoljskih kodeksa*, 2. izdanje, 116.

¹⁵ DAST, *Arhiv obitelji Fanfogna-Garagnin, glagolitika, Iz katehizma Mihe Vukojevića rečenoga Milina iz Ugljana*, 18. st.; P. KERO, *Popis glagoljskih kodeksa*, 2. izdanje, 117.

¹⁶ Arhiv HAZU, sign. IV a 80/30; V. ŠTEFANIĆ, *Glagoljski rukopisi*, I. dio, 295; P. KERO, *Popis glagoljskih kodeksa*, 2. izdanje, 117.

¹⁷ G. FRANOV-ŽIVKOVIĆ, *Obitelj u pjesmi Dvije žene Ugljanske, Glasilo Udruga glagoljaša Zadar Slovo Rogovsko*, br. 1, Zadar, 2013., 4 – 7. Puni naslov glasi: *Kako Kate Černošina ukrede dite Ele Bacaline obnoć spavajući buduć svoje parvu noć udavila i skrovito zakopala. Leta 1740 složeno u pesni kako slidi*. Original se nalazi u Hrvatskom državnom arhivu u Zagrebu; P. KERO, *Popis glagoljskih kodeksa*, 2. izdanje, 117; J. KOLANOVIĆ, *Glagoljski rukopisi i isprave u Arhivu Hrvatske, Slovo*, 32 – 33, Zagreb, 1982. – 1983., 143.

i 1540.),¹⁸ od koga su ostali sačuvani *Obrednik iz 1509.*¹⁹ i *Klimantovićev obrednik iz 1514.*,²⁰ koji se nalaze u Ruskoj nacionalnoj knjižnici u Sankt-Peterburgu.²¹ Zatim, sačuvani su i *Klimantovićev zbornik 1501. – 1502.* u Arhivu provincijalata franjevac Trećoredaca u Zagrebu²² i *Zbirka franjevačkih indulgencija iz 1502. i 1511.*, koja se čuva u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu.²³

Don Jure Čubanov osoba je koja spaja ove tri župe. Porijeklom vjerojatno iz Sutomišćice²⁴ (obitelj Čubanov zvani Vlahići), dugo godina bio je lukoranski i ugljanski župnik. Njegova povezanost sa Sutomišćicom očituje se i u zanimljivosti da se potpisao na više sutomiških zbornika propovijedi. Kod njega su pronađeni zbornici koje je pisao don Jerolim Kuzmić Šimić, inače rodom iz Sutomišćice, a službovao je u Sukošanu i Kukljici.²⁵

O ŽIVOTU DON JURE ČUBANOVA

Don Jure Čubanov (Čobanov, Čoban, Vlahić) rođen je 1760. godine u Sutomišćici od oca Šime Čubanova i majke Jele. Podatak da je rođen u Sutomišćici uzimamo na osnovu zapisa iz vizitacije od 13. rujna 1826. godine te se može pretpostaviti da je sam svećenik vizitatoru izjavljivao svoje podatke.²⁶ Međutim, matične knjige krštenih za Sutomišćicu su sačuvane, ali upisa krštenja Jure Čubanova ili Vlahića²⁷ nema. Moguće je da je svećenik izostavio upis, što se katkad

¹⁸ P. RUNJE, *Fra Šimun Klimantović u svom vremenu*; S. IVANČIĆ, *Nesto o hrvatsko-glagoljskim piscima samostanskih trećoredaca*; P. RUNJE, *Duhovni život na zadarskim otocima u kasnome srednjem vijeku*; P. RUNJE, *Glagoljica u zadarskoj nadbiskupiji u srednjem vijeku*; P. RUNJE, *Pokornički pokret i franjevci trećerredci glagoljaši (XIII. – XVI.)*; P. RUNJE, *Prema izvorima*; P. RUNJE, *Školovanje glagoljaša*; P. RUNJE, *O knjigama hrvatskih glagoljaša*; P. RUNJE, *O knjigama glagoljaša u drugoj polovici 14. i u 15. stoljeću*, 57 – 67.

¹⁹ P. KERO, *Popis glagoljskih kodeksa*, 2. izdanje, 141.

²⁰ P. KERO, *Popis glagoljskih kodeksa*, 2. izdanje, 141, 142.

²¹ S. O. VIALOVA, *Glagoljski fragmenti Ivana Berčića u Ruskoj nacionalnoj biblioteci*.

²² Nedo GRBIN, *Glagoljica crkve i samostana sv. Mihovila na Zaglavu*, Zaglav, Zagreb-Zaglav, 1998., 67 – 92; P. KERO, *Popis glagoljskih kodeksa*, 2. izdanje, 131.

²³ Nedo GRBIN, *Glagoljica crkve i samostana sv. Mihovila na Zaglavu*; P. KERO, *Popis glagoljskih kodeksa*, 2. izdanje, 131.

²⁴ U matici umrlih Lukoran (Državni arhiv u Zadru, br. 579, *Matica umrlih Lukoran 1825. – 1839.*) tadašnji je župnik koji ga je naslijedio upisao da je don Jure rođen u Sutomišćici, pa je kod rubrike „Prebivalište“ naknadno dodao da je rođen u Lukoranu.

²⁵ P. KERO, *Građa za biografski leksikon svećenika u Zadarskoj nadbiskupiji* (u rukopisu); G. FRANOV-ŽIVKOVIĆ, *Život i djelo glagoljaša don Jerolima Kuzmića Šimića*, 89 – 102.

²⁶ AZDN, *Vizitacije Zadarske nadbiskupije*, kutija 3, vizitacija od 13. 9. 1826.

²⁷ Ni na jednom mjestu nije pronađena kombinacija za don Juru Čubanov ili Vlahić, međutim proučavajući stanovništvo Sutomišćice za cijelu obitelj Čubanov, po dokumentima se navodi da su rečeni Vlahići, a samo prezime Čubanov nije sačuvano do danas. Postoji samo prezime Vlahić (noviji oblik prezimena Vlahić nastao u 19. stoljeću).

dogadalo, pa krštenje Jure Čubanova ili Vlahića nije uopće zabilježeno u matici. S druge strane, prilikom upisa smrti je u matici umrlih tadašnji kapelan upisao da je don Jure Čobanov rodom iz Sutomišćice, pa je kod rubrike „Prebivalište“ naknadno dodao da je rođen u Lukoranu.²⁸ S obzirom na to da su lukoranske matične knjige iz 18. stoljeća nestale, ne može se napraviti provjera i utvrditi točan datum rođenja, a ne može reći ni nešto više o životu don Jure Čubanova i njegove obitelji. Tek se po njegovim kontaktima s pojedinim svećenicima iz Sutomišćice može pretpostaviti da je bio s njima u rodu ili u prijateljstvu.

Čubanovi zvani Vlahići ugledna su obitelj koja je u Sutomišćici dala niz pripadnika teritorijalnih snaga (kapetane) te glavara sela,²⁹ a iz ove obitelji potekao je veći broj svećenika pa je možda i to razlog zašto je Jure postao svećenik.

Umro je 22. listopada 1830. od bolesti *grixe* (dizenterije) u 76 godini³⁰ u parokijanskoj kući u Lukoranu na broju 81. Prije smrti bio je *pohoden od likara od Zadra*.³¹

Na zborniku koji se čuva u Arhivu HAZU u Zagrebu pod brojem IV a 80/12 don Jure potpisao se ovako: *Ovo je karta od mene don Jure Čobana od Sutumišćice paroka od Uglana 1806.*

Njegova povezanost sa Sutomišćicom očituje se i u tome da se potpisao na više sutomiških zbornika propovijedi.

U članku o don Jerolimu Kuzmiću Šimiću dokazala sam da je bez obzira na potpis i činjenicu da su se zbornici nalazili u Ugljanu kod don Jure Čubanova, zbornike pisao don Jerko Kuzmić Šimić. Nije isključeno ni da su ova dvojica svećenika bila rodbinski povezani pa je to bio jedan od razloga da su zbornici završili kod don Jure Čubanova.

Postoji još jedna veza sa Sutomišćicom, naime god mu je ubilježen u Sutomišćici i u Lukoranu istoga dana: 22. listopada, što bi značilo da su ga Sutomišćani smatrali svojim mještanimom.³²

²⁸ HR-DAZD, *Matica umrlih Lukoran 1825. – 1839.*; inv. br. 579; vidi bilješku 272.

²⁹ G. FRANOV-ŽIVKOVIĆ, Društveni položaj pripadnika mletačkih teritorijalnih snaga (černida) sa zadarskog područja u 17. i 18. stoljeću na temelju glagoljskih matičnih knjiga i ostalih dokumenata, *Acta Histria*, Zgodovinsko društvo za južno Primorsko, Koper, Slovenija, Koper, 2018., br. 26, 473 – 502; G. FRANOV-ŽIVKOVIĆ, Glagoljski mandat iz 1750. o postrojavanju teritorijalnih snaga zadarskih otoka, *Zbornik Odsjeka za povijesne znanosti Zavoda za povijesne i društvene znanosti HAZU u Zagrebu*, Zagreb, 2015., br. 33, 199 – 215.

³⁰ Župnik je pogrešno upisao godine života. Ako je rođen 1760., kako don Jure Čubanov izjavljuje za sebe u Vizitacijama, umro je u dobi od 70 godina.

³¹ HR-DAZD, br. 579, *Matica umrlih Lukoran 1825. – 1839.*

³² HR-AZDN, *Sutomišćica, Glagoljska knjiga godova 1730. – 1840.*; HR-AZDN, *Lukoran, Latiničke knjige godova 18. i 19. st.*, I i II.

ŠKOLOVANJE I SLUŽBA

Poput ostalih klerika (žakana) njegova vremena, don Jure se školovao kod župnika u Sutomišćici.³³ U Vizitacijama od 13. rujna 1826. godine piše da je dijelom bio školovan u rodnom mjestu kod župnika (*parte in Patria presso il parroco*), a dijelom u glagoljaškom sjemeništu Zmajević (*parte nel Sem. Ill. di Zara*).³⁴ Dokumentacija Nadbiskupijskog sjemeništa Zmajević³⁵ većinom je zagubljena, pa nemamo detaljne podatke o don Juri kao učeniku ovog sjemeništa. U to je vrijeme župnik Sutomišćice bio don Ive Čubanov rečeni Vlahić, a kapelan don Pave Grdović rečeni Šarin, dakle oni su bili njegovi učitelji, što je jasno iz karakteristika njegova rukopisa. Tako je glagoljsko slovo ŠĆA s dvije točkice iznad slova preuzeo od don Ive Čubanova rečenoga Vlahića, koji se vjerojatno školovao kod fratarara trećoredaca na Školjiću (Galevcu) jer preuzima tu karakteristiku od istih fratarara. S druge strane, don Pave Grdović rečeni Šarin također ima karakterističan rukopis, posebno zbog upotrebe latiničkih slova I i O. Rukopis don Jure Čubanova, osim preuzimanja ovih latiničkih slova, skoro je

³³ Župnik (parokijan) u vrijeme školovanja don Jure Čubanova u Sutomišćici bio je don Ive Vlahić, koji je bio viceparok u Sutomišćici od 1765. do 1777., a parok od 1777. do 1803., kad je umro; G. FRANOV-ŽIVKOVIĆ, Glagoljaš don Ive Vlahić iz Sutomišćice (o. 1733. – 25. VII. 1803.), 147 – 183. U isto je vrijeme u župi službovao kao kapelan don Pave Grdović rečeni Šarin, koji je bio poslužitelj kapelanije Preko, te don Bože Grgurev; G. FRANOV-ŽIVKOVIĆ, Glagoljaš don Bože Grgurev (30. 5. 1744. – 29. 9. 1829.), 4 – 7. Po maticama i madrikulama ove župe vidljivo je da je u župi određenu dužnost imao veći broj svećenika. U ovim se župama tijekom povijesti školovao veći broj klerika odjedanput i u župi je uvijek boravio veći broj svećenika. Na primjer, u Kanonskoj vizitaciji iz 1670. godine izvršen je popis svih svećenika i žakna u Župi sv. Eufemije u Sutomišćici. HR-AZDN, *Vizitacije zadarskih nadbiskupa*, kutija I; Transliteracija dokumenta objavljena je u Glasilu Udruga glagoljaša *Slovo rogovsko*, br. 2 za 2014., u članku G. FRANOV-ŽIVKOVIĆ, Nekoliko dijelova glagoljskih kodeksa iz župe sv. Eufemije u Sutomišćici, 8 – 11. U popisu pisanom kurzivnom glagoljicom navodi se župnik (parok) don Tome Mičić te uz njega još šest svećenika (*redovnika*): don Jure Drazović, kapelan, don Stipe Sikirić, don Jive Kačan, don Šime Baričev, don Šime Kuštera, don Mate Grdović, pet žakna: don Jure Mičić, Antiša Kužmić, Jive Jadrin, Mate Profacin i Pave Pantalón, od kojih posljednja dvojica nisu još *obučena abiton*; G. FRANOV-ŽIVKOVIĆ, Školovanje glagoljaša od 14. do poč. 19. st., *Stoljeća zadarskoga školstva*, Zbornik radova s međunarodnog znanstvenog skupa u povodu pedesete godišnjice učiteljskog studija u Zadru, Zadar, 2017; 9 – 52. U Državnom arhivu u Zadru u obiteljskom fondu Lantana postoji Tablica po zapovjedi Francesca Dieda o popisu ljudi otočne pukovnije, teritorijalnih snaga, koju je pisao Šimun Lantana 1759. godine; HR-DAZD, *Fond obitelji Lantana*, kutija 6, br. 5.3.3, sign. 106. Na njoj se nalazi broj svećenika i žakana po otočkim mjestima i zadarskom Varošu, odnosno onih koji pripadaju otočkoj pukovnji. Po tablici je Ugljan imao 17 svećenika i tri žakna, Lukoran 10 svećenika i jednog žana, Sutomišćica 10 svećenika i 8 žakana te Preko 9 svećenika i 6 žakna.

³⁴ HR-AZDN, *Vizitacije Zadarske nadbiskupije*, kutija 3, vizitacija od 13. 9. 1826.

³⁵ Zdenko DUNDOVIĆ, Gospodarske prilike Zmajevićeva glagoljaškog sjemeništa u Zadru za vrijeme rektora kanonika Josipa Calvija (1782. – 1810.), *Radovi Zavoda za povijesne znanosti HAZU u Zadru*, Zagreb-Zadar, 2018., br. 60, 249 – 318.

identičan njegovu rukopisu, samo je oštrij, ravni (usmjeren na desno) i uglastiji. Treći utjecaj u oblikovanju slova je rukopis don Jerolima Kuzmića Šimića, čije je zbornike čuvao i s kojim je moguće bio rodbinski povezan.

Zaređen je za svećenika 20. prosinca 1784. Odmah nakon ređenja postao je župnik u Murvici, a nakon toga je služio u Velom Ižu, Ugljanu i Lukoranu.³⁶

DON JURE KAO ŽUPNIK

Don Jure Čubanov u Murvici je djelovao odmah nakon ređenja, od 1785. do 1788. godine. U Ugljanu se spominje 1814. i 1815., na Velom Ižu 1817.,³⁷ a u lukoranskim maticama upisuje od 1825. do smrti 22. listopada 1830. S obzirom na to da u zapisniku s vizitacija od 13. rujna 1826. piše da djeluje ukupno 40 godina na području Zadarske nadbiskupije, od čega je osam godina u Župi Lukoran,³⁸ vjerojatno je u Lukoranu služio od 1818., što po maticama nije vidljivo jer su za razdoblje prije 1825. zagubljene. Upisivao je u razne kodekse župa u kojima je radio, a pisar je i brojnih pojedinačnih dokumenata koji su sačuvani u raznim fondovima Arhiva Zadarske nadbiskupije i Državnog arhiva u Zadru. Nije pronađeno kojih bratovština je sve bio član, zbog nedostatka madrikula i ostalih evidencija bratovština, ali je iz sačuvanih kodeksa vidljivo da je vodio evidenciju ugljanske Bratovštine sv. Roka³⁹ te da je bio član svećeničke Bratovštine Coena Domini, u kojoj je upisan kao don Jure Vlahić.⁴⁰

³⁶ Pavao KERO, *Građa za biografski leksikon svećenika u Zadarskoj nadbiskupiji* (u rukopisu): „Čoban (Vlakić), Jure, rođen u Sutomišćici. Otac Šime Čobanov a mati Jele Čobanova. Zaređen za svećenika 20. XII. 1784. Župnik u Murvici, 1785.-1788. «U Murvici na 2. maja 1785. Ja don Jure Čoban parokian u Murvici kada dojdoh za parokijana u Murvicu godišća Gospodinov 1785. dade mi don Mijo Sorić žita po. 6, šenice 16, a fermente četvrtal, a i barilo grana vina. Župnik u Ugljanu 1814. Također i Bianchi II., (str. 89) ga donosi 1815. kao župnika u Ugljanu. Župnik u Velom Ižu g. 1817. (Po notici u iškom Godovnjaku). Župnik u Lukoranu 1825.-1830. Matice iste župe. «Na 8. marča 1792. Ja don Jure Čoban parok Bl. G. od Pohodjenja u Murvici krstih ditića rodjena prvo 6. dana od oca Pilipa Surača i njegove prave žene Jeline komu ditetu nadih ime Marko i primi ceremonije od S. Krsta u Zadru u Sv. Stošije kumi su bili Šime Smoljan i sin Serdara Bartulačića i Telente Guide kuma Mara Čobanova od Sutomišćice i Zlata Ruša iz grada» (MK Murvica, str. 30. AZDN). Iz Arhiva Brčić u Ugljanu i potpis na starom misalu u Ugljanu. Umro je u Lukoranu 22. listopada 1830. Pokopan je 24. listopada 1830. na groblju kod crkve sv. Lovre u Lukoranu (MU Lukoran). God mu se napovijeda u Sutomišćici: Don Juri Čubanovu ki umri u Lukoranu 1830. (KG Lukoran). (Coll. ordinum (MU Murvica, st. 1, AZDN).“

³⁷ AZDN, Vizitacije Zadarske nadbiskupije, kutija 3., vizitacija od 1817.

³⁸ AZDN, Vizitacije Zadarske nadbiskupije, kutija 3., vizitacija od 13. 9. 1826.

³⁹ AZDN, *Glagolska madrikula sv. Roka 1778. – 1857.*

⁴⁰ Archivio Diplomatico della Biblioteca Civica di Trieste. Registro della confraternita Coena domini dell' isola di Ugliano anno 1617., R. P. MS 2-2.

Krajem 18. stoljeća veći je broj dokumenata i upisa u maticama pisao glagoljskim kurzivom, početkom 19. stoljeća već polako prelazi na latinicu. Od 1825. do smrti 1830. upisivao je u tabelarne matice.

Ovdje donosim jedan zanimljiv dokument koji je pisao latinicom don Jure Čubanov, a koji je pronađen Arhivu Zadarske nadbiskupije, u spisima Ninske biskupije.⁴¹

U dokumentu je vidljivo da su Ugljanci (poput ostalih otočana), radi nedostatka obradivih površina na otocima, obrađivali zemlje u zadarskom zaleđu, Ugljanci na području Zatona, Privlake i okolnih mjesta. U ovom dokumentu starci od sela (koji su nositelji seoskog pamćenja i običaja iz prošlosti) svjedoče kod spora radi granica među zemljama dvaju sela Zatona i Privlake, da su od davnina desetinu i zvonarinu za zemlje na Gradini ili Bilotnjaku davali župniku Zatona, a zapadno od vode Skropavca i Glavanove jaruge desetinu i zvonarinu davali privlačkom župniku.

U Ugljanu na 11, 8bra 1800

Činim stanovitu viru po zaklinjanju daju mi starci od Ugljana zdola potpisani da Ugljanci koji drže i držali su tarsja na Gradini iliti Bilotnjaku davali su vazda desetinu i zvonarinu paroku od Zatona, a koji su držali na zapad i vode Skropavca i od zapad Glavanove jaruge, oni su davali desetinu i zvonarinu paroku od Privlake, ovako je vazda bio običaj i ovo smo davali mi i naši stari

U viru od istine

Ja stari kapitan Ivica Sagić od godišta 75 ne umijući pisati činim +

Ja starac Šime Kuštera od godišta 80 ne umijući pisati činim +

Ja starac Mate Fižuleto od godišta 65 ne umijući pisati činim +

Ja starac Grgo Nufa od godišta 65 ne umijući pisati činim +

Pisah ja isti parok don Jure Čoban budući moljen od istih u viru

KNJIGE PROPOVIJEDI

Don Jure Čubanov nije pisar dvaju propovijedi pod sign. IV a 80/12 i IV a 80/4

U Arhivu HAZU u Zagrebu postoji niz zbornika ili dijelova zbornika kojima još nije utvrđen pisar pa baš među tim zbornicima nalazimo nekoliko koji se mogu pripisati don Juri Čubanovu.

⁴¹ HR-AZDN, *Spisi Ninske biskupije*, kutija 13.

Do sada sam utvrdila autore za 15 glagoljskih zbornika ili dijelova zbornika čiji su autori don Ive Čubanov rečeni Vlahić,⁴² don Jerolim Kuzmić Šimić,⁴³ don Luka Žuvić⁴⁴ i don Šime Radov.⁴⁵ Ovdje na isti način utvrđujem pisara još četiri zbornika ili dijelova zbornika.

Don Jure Čubanov je na ostatku Zbirčice propovijedi pod brojem IV a 80/12 napravio bilješku, za koju su Strohal i Štefanić primijetili da je upisana kasnije: *Ovo je karta mene don Jure Čobana od Sutomišćice, paroka od Ugljana 1806.* Cijeli tekst po Strohalu⁴⁶ glasi: „Jedna propovijed o oblasti svećeničkoj, valjda za mladu misu. Na pretposljednem listu zabilježena je kasnija bilješka „Ovo je karta mene don Jure Čobana od Sutomišćice, paroka od Ugljana 1806.“

Štefanić⁴⁷ za istu propovijed kaže sljedeće: „Propovijed o mladoj misi, poč. XIX st. Sveščić od ff. 12 form. 19,8x14 cm proširen svilenim koncem. Ispisan je sve do ff. 11 od jedne ruke i to bez sumnje one iste koja je pisala rkp. IV a 80/1, samo je ovdje manje pažljiva. I u ovom je tekstu jezik pretežno štokavski. ZAGLAVAK: Sudeći po pismu i ortografiji ovog pisara, propovijed je pisana oko početka XIX st. Mjesto pisanja je negdje u sjevernoj Dalmaciji. Možda je to na otoku Ugljanu, jer je na f. 11v od posve druge ruke ovaj zapis: *Ovo je karta mene don Jure Čobana od Sutomišćice paroka od Uglana 1806 (arapski).*“

Štefanić ispravno zaključuje da je u bilješci riječ o drugom rukopisu, odnosno da je rukopis pisara Zbirčice različit od onoga tko se potpisao na zadnjim stranicama. Ali, zbog don Jurine bilješke, pogrešno zaključuje da je ova propovijed s početka 19. st. (pisana nakon bilješke od 20. prosinca 1800.), što nije moguće jer je pravi pisar propovijedi don Jerolim Kuzmić Šimić umro 4. prosinca 1793.⁴⁸

⁴² G. FRANOV-ŽIVKOVIĆ, Glagoljaš don Ive Vlahić iz Sutomišćice (o. 1733. – 25. VII. 1803.), 147 – 183.

⁴³ G. FRANOV-ŽIVKOVIĆ, Život i djelo glagoljaša don Jerolima Kuzmića Šimića, 89 – 102.

⁴⁴ G. FRANOV-ŽIVKOVIĆ, Glagoljaš don Luka Žuvić, njegovi zapisi i zbirčice propovijedi (18. st.), *Radovi Zavoda za povijesne znanosti HAZU u Zadru*, Zadar, 2016., vol. 58, 137 – 159.

⁴⁵ G. FRANOV-ŽIVKOVIĆ, Glagoljski libar propovijedi olipskog kapelana don Šime Radova iz 18. stoljeća, *Radovi Zavoda za povijesne znanosti HAZU u Zadru br. 59*, Zadar 2017., 223 – 250.

⁴⁶ Rudolf STROHAL, *Hrvatska glagoljska knjiga*, privatna naklada, Zagreb, 1915., 220.

⁴⁷ V. ŠTEFANIĆ, *Glagoljski rukopisi*, I. dio, 286.

⁴⁸ G. FRANOV-ŽIVKOVIĆ, Život i djelo glagoljaša don Jerolima Kuzmića Šimića, 89 – 102; P. KERO, *Građa za biografski leksikon svećenika u Zadarskoj nadbiskupiji* (u rukopisu): „Šimić(ev), Jerolim, rođen u Sutomišćici 1726. Zaređen za svećenika 1. lipnja 1751. godine (Coll. Ordinum). Kum je na vjenčanju 1750. i 1751. GMV str. 12 i 16. Kum na krštenju 1752., a krstio je 1755. kao parok Dinjiške: GMK str. 94 i 113. Član je škole G. Kar. U g. 1753., str. 3 i kanta 1782., st. 70. Župnik u Vrani 1760. (Bianchi, II., str. 366); član Bratovštine Uznesenja u Biogradu 1765. (BU Biograd, str. 78); krstio više puta od 1750. do 1778. (MK Sutomišćica, str. 77 – 261); župnik u Kukljici 1777. (Bianchi, II., str. 115), kum na vjenčanju 1786. godine (MV Sutomišćica, str. 85). Spominje se 1784. u Skuli Gospe od Karmela i duš od purgatorija (SGKP Sutomišćica, str. 77). Godine 1787. boravio je u Trogiru (Extr. II., str. 420). Od 1765. do 1769. i od 1778. do 1779. bio župnikom u Sukošanu (MK Sukošan). Umro 4. prosinca 1793. u 67. godini života. God mu se napovijeda 5. prosinca, na dan pokopa (KG Sutomišćica).“

Iako su obojica ispravno pretpostavili da je riječ o dvama različitim rukopisima, Strohal pogrešno pretpostavlja da je don Jure Čubanov pisar i knjižice s propovijedi o Božiću (Arhiv HAZU, Propovijed o Božiću, sign. IV a 80/4). Strohal⁴⁹ dodaje sljedeće, iako je u gornjem slučaju vidio da se rukopis od don Jure Čubanova (zabilješka na kraju knjige) razlikuje od rukopisa pisara zbornika IV a 80/4: „Propovijed na Božić, pisana u Ugljanu 20. decembra 1800., a napisao ju je don Jure Čoban parok u Ugljanu.“ Štefanić piše:⁵⁰ „Propovijed o Božiću, poč XIX st. dvolist form: 28,5x20,2 cm. Ispisan je glagoljskim pismom od one ruke koja je pisala rkp. 1, 12 i 18 ove zbirke. I ovdje je slovo u nalika na latinsko v. 24. Za primjer štokavskog jezika citiram: arvahu i bijahu ovi grad i graćanije (ć = đ) razlicijem mukami i oružjem i ne dadijahu ni dan ni noć počinuti (f. 1). (...) Na f. 2v druga ruka latinicom: U Uglanu na 20 decembra 1800 / Ćinim veru ia don iure Čoban parok Uglanu Matii Borichu da dite koie – i ništa više. Rekao bih da je ovo bilo napisano prije propovijedi.“ Dakle, Štefanić vidi da ovu bilješku nije pisala ista ruka, ali pogrešno zaključuje da je pisana prije propovijedi.

Milčetić,⁵¹ naprotiv, zaključuje drukčije o zborniku pod signaturom IV a 80/4: „4. Dvolist sredne veličine. Propovijed: јево вам навиштуем у јистину веселје велико, које је било свему пуку, зашто се родијо вам данас спасител, који ест исукрст, по луки на по . IIII . (3). Na kraju četvrte stranice latinicom (iz poznijega vremena): „činim veru ja don iure čoban, parok (u) uglanu na 20 decembra 1800“. Ista je ruka pisala ovaj dvolist i rukopis pod br. 1.⁵² Jezik i pravopis: od tije neprijatelja, oslobodio, graćana; пороцене, грацана.“

Milčetić, za razliku od Strohala i Štefanića, zaključuje da su rukopis zbornika IV a 80/12 i bilješka na kraju iste knjižice različiti i smatra da je bilješku pisala neka mlađa ruka, a da je zbornik pisala ista ruka koja je pisala zbornik pod brojevima IV a 80/9 i IV a 80/4.: „12. Listova 12; posljedrii čist (sašito) Propovijed o moći svećeničkoj: „veliko i visoko est ime mišniško. koi bi htijo iskazati veličanstvo i oblast negovu, htila bi se mudrost salamunova i ezik anđelski, a ne moj“. Jezik više štokavski: htijo, vidio, sagrišijo, ovomu poštovanome mladomu misniku“.

⁴⁹ R. STROHAL, *Hrvatska glagolska knjiga*, 220.

⁵⁰ V. ŠTEFANIĆ, *Glagoljski rukopisi*, I. dio, 285.

⁵¹ I. MILČETIĆ, *Hrvatska glagolska bibliografija*, I, 273.

⁵² I. MILČETIĆ, *Hrvatska glagolska bibliografija*, 273. O zborniku pod br. IV a 80/1 piše sljedeće: „1.Devet listova (jedan umetnut, jedan čist). Propovijed nepotpuna o riječima: врати разлог дворништвa твога, јурве бо не щеш моци дворниковати. Papir debeo. Neukusna kurziva. Na umetnutom listu isto pismo na jednoj strani, ali crnilo crvenkasto. Na drugoj strani istoga lista drugo pismo. Ovdje se priča o nekom čudu, koje se desilo godišća 1458. U bečkom mistu na dunau i okolo nega tako silni puk narodi se, i ne [samo ne htihu postiti poste zapovidne i svetu korizmu, da li ioš i pcovahu boga i t. d. Ovo će biti dio propovijedi. Jezik: nipošto, podnio, ništa, san (sam).“

Na pretposljednem listu (mlađa ruka): Ово је карта мене дон јуре чобана од сутумишице, парока од углана 1806. Ову propovijed biće pisala ista ruka, koja napisa propovijedi pod brojem 4. i 9.⁵³

Po Milčetiću je, dakle, ista ruka pisala zbornike pod br. IV a 80/1; IV a 80/4; IV a 80/9; IV a 80/12., ali to nije rukopis onoga koji je pisao bilješku na kraju zbornika IV a 80/12, tj. don Jure Čubanova, za kojeg ispravno smatra da je mlađi od pisara zbornika.

Na osnovi usporedbe rukopisa ove dvije (IV a 80/4 i IV a 80/12) s ostalim zbirčicama propovijedi koje je pisao don Jerolim Kuzmić Šimić,⁵⁴ vidljivo je da je on pisar obiju knjižica. Don Jure Čubanov ne može biti pisar ovih knjižica jer se njegov rukopis i rukopis don Jerolima Kuzmića Šimića prilično razlikuju. S druge strane, u Arhivu HAZU postoje druge četiri zbirčice koje je mogao napisati don Jure Čubanov.

Knjižice koje je napisao don Jure Čubanov

Na osnovi usporedbe rukopisa ovih knjižica propovijedi sa zapisima iz matičnih knjiga župa gdje je služio te niza dokumenata, može se zaključiti da je don Jure pisar sljedećih knjižica propovijedi:

I.

Arhiv HAZU, Poslanica o nedjelji i propovijed, sig. IV a 80/25 (dio kodeksa). Knjižica propovijedi veličine 19,5 x 14 cm sastoji se od osam folija (šesnaest stranica). Šest stranica pisano je rukopisom don Jerolima Kuzmića Šimića,⁵⁵ a na šest sljedećih stranica je rukopis don Jure Čubanova. Na srednjim listovima jasno je vidljiva razlika u rukopisima.

Strohal isti rukopis samo spominje na str. 220,⁵⁶ dok ga Milčetić⁵⁷ opisuje detaljnije na str. 283: „25. Osam listova u osmini; dva čista. Početak: Пиштула гена нашега исукрета, кој(а) доиде с небес, и поставлена би еврху олтарa с. петра, писана на плочицах од мрамора, и свитлост сиваше из не, како муна, и

⁵³ I. MILČETIĆ, *Hrvatska glagolska bibliografija*, 278.

⁵⁴ G. FRANOV-ŽIVKOVIĆ, *Život i djelo glagoljaša don Jerolima Kuzmića Šimića*, 89 – 102, don Jerolim bio je pisar sljedećih rukopisa u Arhivu HAZU u Zagrebu: IV a 80/1; IV a 80/4; IV a 80/9; IV a 80/12; IV a 80/18; IV a 80/49. Pavao KERO, *Grada za biografski leksikon svećenika u Zadarskoj nadbiskupiji* (u rukopisu).

⁵⁵ U članku o don Jerolimu Kuzmiću Šimiću nisam obradila ovu knjižicu. Ovo je još jedan rukopis koji se može naknadno pripisati don Jerolimu Kuzmiću Šimiću.

⁵⁶ R. STROHAL, *Hrvatska glagoljska knjiga*, 220.

⁵⁷ I. MILČETIĆ, *Hrvatska glagolska bibliografija*, 283.

ангели божи држаше ју рукама, и вас пук, како то види, цица велика страха паде на земљу, вапијући: исукрете, смили се нам i t. d. На 1. 3b: и ово штенје који пастир буде имати, а не буде га приказати свому стаду, он ще дати разлог од душа, нему припоручени. На 1. 4a: пив(aj)мо господину писан нову, слава негова у цркви од светих. давид с. у писни **·Б·З·Д·** (149). Propovijed. I ovaj rukopis pripada među rukopise pod br. 4. 9. 12. i 18. Izvana latinicom: D. Jure Čoban (poznije).“

Štefanić je detaljno opisao sveščiće:⁵⁸ „Dva sveščića po četiri lista, u sve ff. 8 form. 19,5 x 14 cm. Prošita su koncem. Prvi sveščić je ispisan glagoljskim kursivom od one iste ruke koja je pisala rkp. IV a 80/1, 4, 12 i 18 te onim opisima ne treba ništa dodati.⁵⁹ Pismo drugog sveščića je nešto drugačije, ali pripada istoj školi: slovo i ima oblik uspravnog štapića s točkom, dakle latinsko i, a latinsko je i slovo o; slovo „đerv“ redovito služi za j, ali ipak se piše êa za ja i juu za ju. Jezik je pretežno štokavsko-ikavski; talijanizam: nego mu se činaše biti u rajuu (f. 6).“ Sadržaj, po Štefaniću: prvi sveščić *Poslanica o nedjelji*; f. 4-4v je prazan; drugi sveščić: „Propovijed pod mottom: Pivajmo gospođinu pisan novu slava negova u crkvi od svetih David .s. u pisni 149. ZAGLAVAK: Sudeći po paleografskim i ortografskim analogijama, oba su sveščića pisana možda već na samom početku XIX stoljeća, iako ih nije pisala ista ruka. Ipak im je sudbina bila zajednička: na praznom f. 4 i f. 8 pisale su dvije ruke latinicom poneke nevažne riječi. Vjerojatno je jedna od njih zapisala na f. 8v naopako ime: D: Jure Čoban. Taj bi don Jure mogao biti pisar jednoga od dva sveščića. – Poseban je kuriozitet ovako kasno prepisivanje starog apokrifa Poslanice u nedjelji, premda mu je jezik mlađi.“

Štefanić je u pravu da je jedan od sveščića (u ovom slučaju drugi) mogao pisati don Jure Čubanov te da je mogao nastati u 19. stoljeću. Međutim, prvi sveščić koji je pisao don Jerolim Kuzmić Šimić nije mogao nastati početkom 19. stoljeća, jer je u to vrijeme don Jerko bio mrtav.⁶⁰

II.

Arhiv HAZU, Propovijed za mladu misu, sign. IV a 135.

Strohal na str. 219 navodi:⁶¹ „U akademijском рукопису IV a 135 nalazi se jedna propovijed bez naslova, potjecat će iz 18. vijeka“. Milčetić⁶² na str. 283

⁵⁸ V. ŠTEFANIĆ, *Glagoljski rukopisi*, I. dio, 55, 56.

⁵⁹ G. FRANOV-ŽIVKOVIĆ, *Život i djelo glagoljaša don Jerolima Kuzmića Šimića*, 89 – 102. U članku je ustanovljeno da je pisar ovih sveščića don Jerolim Kuzmić Šimić.

⁶⁰ Umro je 4. prosinca 1793.

⁶¹ R. STROHAL, *Hrvatska glagolska knjiga*, 219.

⁶² I. MILČETIĆ, *Hrvatska glagolska bibliografija*, 283.

IV.

Arhiv HAZU, Odlomci dviju propovijedi, sign. IV a 80/8, rukopis don Jure Čubanova, što primjećuje i Štefanić, da su rukopisi IV a 80/7 i IV a 80/8 identični. Strohal na str. 219. piše: „Propovijed u Nedilju 22. po duhovima iz god. 1808. Milčetić je na stranici 274. zapisao: 8. 5 listova (3 čista, jedan slobodan). Sadržava nedovršenu homiliju: „u nedilu 3. po duhovim” 1808. Na umetnutom listu odlomak homilije o : „узнесену марије дивице”. Jezik: сегутратне јутро.“

Štefanić navodi:⁶⁷ „Sveščić od ff. 4 + 1 slobodan list form 19,7 x 14 cm. Slobodan list je od drugog papira, ali ispisan je svakako od iste ruke kao i mali sveščić koji je ispisan samo do početka f. 2. Pismo je sjeverodalmatinski kursiv u kojem je latiničko o i i, slovo e ima s prednje strane točku (...). SADRŽAJ. Na sveščiću je nedovršena propovijed pod naslovom (koji je napola pisan latinicom). U nedilu 22 po duhovim. (...) Za datiranje važan je broj pisan u desnom uglu arapskim znacima. 1808. Propovijed na slobodnom listu ima motto: koja jest ova koja izajde kako zora lipa (...)“

DON JURE ČUBANOV KAO SAKUPLJAČ I ČUVAR GLAGOLJSKIH RUKOPISA

Iz članka je vidljivo da su dva rukopisa don Jerka Kuzmića Šimića završila kod don Jure Čubanova. Osim zbornika čiji su pisari bili s područja ovih triju župa, u Sutomiščici se neko vrijeme kroz 18. stoljeće čuvao *Kuzmićev zbornik crkvenih govora i kršćanskog nauka 1724. – 1725.*, koji je pisao fra Marko Kuzmić, franjevac trećoredac, prvi dio zbornika napisan je u Samostanu sv. Ivana u Zadru, a drugi dio zbornika na Školjiću.⁶⁸

O tome da su ove tri župe (Ugljan, Lukoran i Sutomiščica) posjedovale glagoljske rukopise svjedoči i Berčić u jednom svom članku.⁶⁹ Berčićeva je obitelj posjedovala ljetnikovac u mjestu Ugljan, tako da je prilikom svojih boravaka na otoku mogao često posjećivati ove župne urede: „Godine 1849. najдох u selu Ugljanu (na otoku istoga imena, u zadarskom okružju) pol lista uništenoga glagoljskog misala, i uzporediv ga s misali svih posnatih mi izdanja, ne sudaraše

⁶⁷ V. ŠTEFANIĆ, *Glagoljski rukopisi*, I. dio, 287.

⁶⁸ P. KERO, *Popis glagoljskih kodeksa*, 2. izdanje, 126; V. ŠTEFANIĆ, *Glagoljski rukopisi*, I. dio, 262 – 267.

⁶⁹ Ivan BERČIĆ, Njekoliko staroslovenskih i hrvatskih knjiga što pisanih, što tiskanih glagoljicom, kojim se u skorašnje doba u trag ušlo, U sjednici filologičko-historičkoga razreda jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti dne 20. listopada 1869. priobčio Ivan Brčić, *Rad JAZU*, 59, Zagreb, 1881., 158 – 185, 169.

se s nijednim, te sve se radovah, što bih srećan najti premda premalešan komad nepoznatog izdanja. Al pošto uzeh u ruke Naručnik, Translit i Korizmenjak, još i opisani obrednik, i dobro s ovimi knjigami sravnih ga, sjetih se, da je ovomu listu i tim knjigam jedno pismo i da iz jedne te iste tiskare potekoše, te da misal bit će tiskan u Senju oko g. 1507. Za onim našašćem naravno bilo se je brinuti, da dodjem u trag celomu iztisku, pa god. 1854. u drugom selu dade mi se nać dva ciela lista; napokon god. 1854. dijak Srećko Bakija, sad župnik u Tkonu, nadje, te mi donese iz svoga rodnoga mjesta Pakošтана, blizu Vrane, željeni iztisak, al okrnjen na oba kraja, kojega kako ugledah, namah u njem zapoznah toli žudjeni misal.“ Već je ranije rećeno da je Ivan Berćić nabavio i neke oporuke sa zadarskog područja, među kojima je bila i oporuka ugljanskog kapelana Tomana Matešića, sina Matiše Mavrovića od 22. 4. 1466.⁷⁰

Zahvaljujući don Juri Čubanovu (ali i njegovim prethodnicima i nastavljajćima) Berćić je, posebno s područja Župe Ugljan, došao do saćuvanih rukopisa koji se danas ćuvaju u Berćićevoj zbirci u Sankt-Peterburgu i dijelom u Arhivu HAZU u Zagrebu. U župnim uredima ostale su glagoljske matićne knjige i knjige bratovština. Ugljanske glagoljske matićne knjige skoro su sve saćuvane.⁷¹ Problem je u Župi Lukoran iz koje su, osim dijela glagoljske matice krštenih⁷² i dijela matice umrlih koji se ćuva u Državnom arhivu u Splitu,⁷³ nestale sve matićne knjige i knjige bratovština. Za Župu Sutomišćica saćuvan je veći broj zbornika propovijedi itd., a ostale su saćuvane samo matićne knjige iz 18. stoljeća, dok je od ranijih ostalo samo nekoliko dijelova.⁷⁴ Poćetkom 20. stoljeća don Luka Jelić bilježi saćuvane glagoljske spomenike u župama u kojima je služio don Jure

⁷⁰ *Acta Croatica* – Listine hrvatske. <http://www.croatianhistory.net/etf/acta.html>. Priredio Darko Žubrinić, 2010. (posjećeno 17. 1. 2019.).

⁷¹ Za Župu Ugljan do danas je saćuvan 31 glagoljski kodeks. P. KERO, *Popis glagoljskih kodeksa Zadarske nadbiskupije*, 2. izdanje, 111 – 117; G. FRANOV-ŽIVKOVIĆ, Naćini evidentiranja podataka u glagoljskim matićnim knjigama pisanima do 1825. godine na zadarskom području, *Povijesni zbornik* – godišnjak za kulturu i povijesno naslijeće, Osijek, 2009., god. III, br. 4, 79 – 124, u ćlanku se nalazi transliteracija najranije ugljanske matićne knjige krštenih 1580. – 1599.; G. FRANOV-ŽIVKOVIĆ, Obitelj u pjesmi Dvije žene Ugljanske, *Glasilo Udruge glagoljaša Zadar Slovo Rogovsko*, br. 1, Zadar, 2013., 4 – 7.

⁷² HR-AZDN, *Glagoljska matica krštenih 1590. – 1613.*; P. KERO, *Popis glagoljskih kodeksa Zadarske nadbiskupije*, 2. izdanje, 37; G. FRANOV-ŽIVKOVIĆ, Lukoranski glagoljski kodeksi, *Glasilo Udruge glagoljaša Zadar Slovo rogovsko*, Zadar, 2015., br. 3, 12 – 16. U ćlanku se nalazi transliteracija matice krštenih, transliteracija G. Franov-Živković.

⁷³ DAST, *Arhiv obitelji Fanfogna-Garagnin, glagolitika, Glagoljska matica umrlih 1607. – 1613.*; G. FRANOV-ŽIVKOVIĆ, Lukoranski glagoljski kodeksi, 12 – 16. U ćlanku se nalazi transliteracija ostatka matice umrlih koji je transliterirao Nedo Grbin.

⁷⁴ G. FRANOV-ŽIVKOVIĆ, Nekoliko dijelova glagoljskih kodeksa iz 17. stoljeća iz Župe sv. Eufemije u Sutomišćici; P. KERO, *Popis glagoljskih kodeksa Zadarske nadbiskupije*, 2. izdanje, 98 – 103; Za Župu sv. Eufemije u Sutomišćici saćuvano je 28 glagoljskih kodeksa.

Čubanov: Lukoran,⁷⁵ Ugljan⁷⁶ i Sutomišćica,⁷⁷ Murvica,⁷⁸ Veli Iž,⁷⁹ od čega najviše matičnih knjiga, a tu je još i knjiga Bratovštine sv. Roka iz Velog Iža te natpis na bazi zvonika crkve sv. Trojstva u Lukoranu.⁸⁰

Prema Fučiću, Jelić donosi netočan podatak da je riječ o crkvi sv. Trojstva (radi se o crkvi sv. Lovre) i o datumu natpisa (nije 1510. već 1632. godina).⁸¹ Međutim, Hilje i Sorić u svom članku donose mogućnost postojanja još jedne crkve na području Velikog Lukorana koja je sačuvana samo u temeljima. Moguće je kako se radi upravo o crkvi sv. Trojstva s natpisom iz 1510. godine koju je evidentirao Jelić.⁸² Više o ovome u članku Mate Bobanovića „Glagoljaska ostavština don Luke Jelića“ u ovom zborniku.

U Berčićevoj zbirci u Sankt-Peterburgu tako nalazimo iz Ugljana fragmente jednog brevijara iz 14. stoljeća, tri iz 15. stoljeća te fragmente četiri misala iz 15. stoljeća. Iz Sutomišćice je sačuvano pet fragmenata brevijara iz 15. stoljeća te fragment jednog misala iz 15. stoljeća.⁸³

⁷⁵ Luka JELIĆ, *Fontes historici liturgiae glagolito-romanae*, Krk, 1906., spominje lukoranske glagoljske matične knjige na str. 113, br. 154, XVII – XIX st. Na temelju izvještaja don Alojzija Šimičića, tadašnjeg lukoranskog župnika. L. JELIĆ, *Fontes*, XVI, br. 24, Lukoran, 7; Branko FUČIĆ, *Glagoljski natpisi*, Djela JAZU, 57, Zagreb, 1982., 242.

⁷⁶ L. JELIĆ, *Fontes*, XII, 12; XIV, 39, 48; XV, 63; XVII, 244; XVIII, 110; XIX, 51, 59.

⁷⁷ L. JELIĆ, *Fontes*, spominje glagoljske matične knjige Župe Sutomišćice na str. 135. XVII. – XIX s., izvješće je davao tadašnji župnik Sutomišćice don Luka Krašić; P. KERO, *Popis glagoljskih kodeksa Zadarske nadbiskupije*, 2. izdanje.

⁷⁸ L. JELIĆ, *Fontes*, Murvica, 116, 171. XVIII – XIX s., spominje glagoljske matične knjige Murvice od 1774. do 1825. na osnovu izvješća župnika Škifića. Zanimljivo je da se njegovo izvješće ne poklapa s današnjim stanjem jer se u Arhivu zadarske nadbiskupije čuva šest glagoljskih kodeksa iz Murvice, od čega dvije matične knjige umrlih od 1723. do 1824. godine; P. KERO, *Popis glagoljskih kodeksa Zadarske nadbiskupije*, 2. izdanje.

⁷⁹ L. JELIĆ, *Fontes*, 136., XVII – XIX s., spominje župske knjige (glagoljske matice) od godine 1620. te madrikulu Bratovštine sv. Roka na temelju izvješća tadašnjeg župnika don Ivana Matie Bogdanića. Do danas je sačuvana samo Glagoljska matica krštenih 1743. – 1825. te Glagoljska knjiga godova 1790. – 1862. Luka Jelić ne spominje još dvije madrikule, Glagoljsku madrikulu Bratovštine Gospe Luzarija 1712. – 1810. i Glagoljsku madrikulu Bratovštine Svetog Duha 1729. – 1793. koje se danas, uz spomenutu maticu, godar i Glagoljsku madrikulu Bratovštine sv. Roka 1753. – 1810., čuvaju u Arhivu Zadarske nadbiskupije. Osim toga, još jedanaest glagoljskih kodeksa iz ove župe čuva se u Arhivu HAZU u Zagrebu i u Državnom arhivu u Splitu. P. KERO, *Popis glagoljskih kodeksa Zadarske nadbiskupije*, 2. izdanje, 117 – 121.

⁸⁰ L. JELIĆ, *Fontes*, XVI st., br. 24, 7.

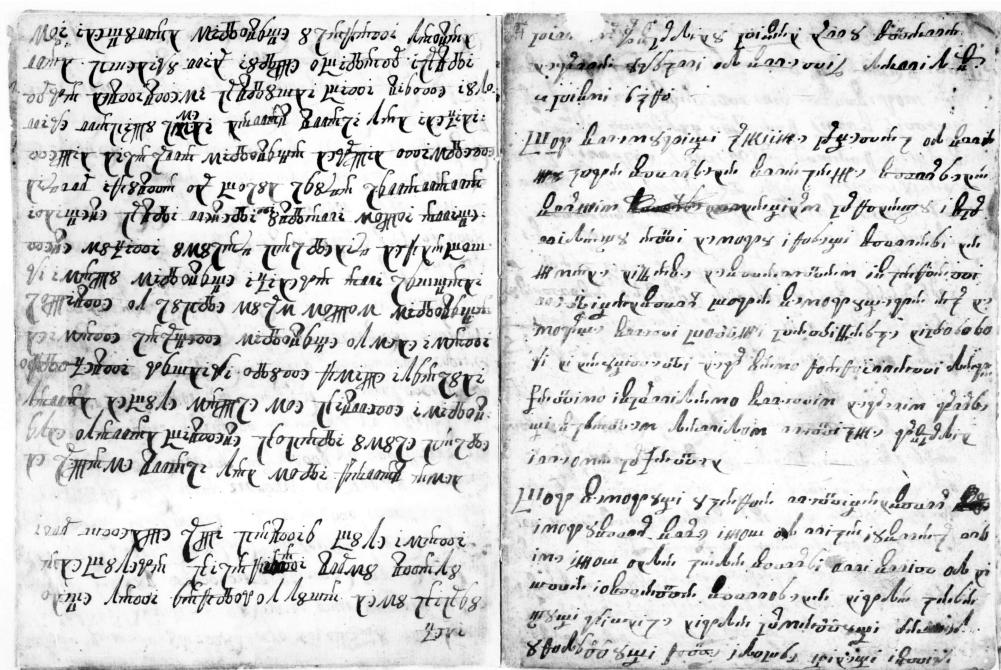
⁸¹ B. FUČIĆ, *Glagoljski natpisi*, 242.

⁸² Emil HILJE, Sofija SORIĆ, Spomenici srednjovjekovnog graditeljstva na Ugljanu, *Toponimija otoka Ugljana*, Zadar, 2007., 111.

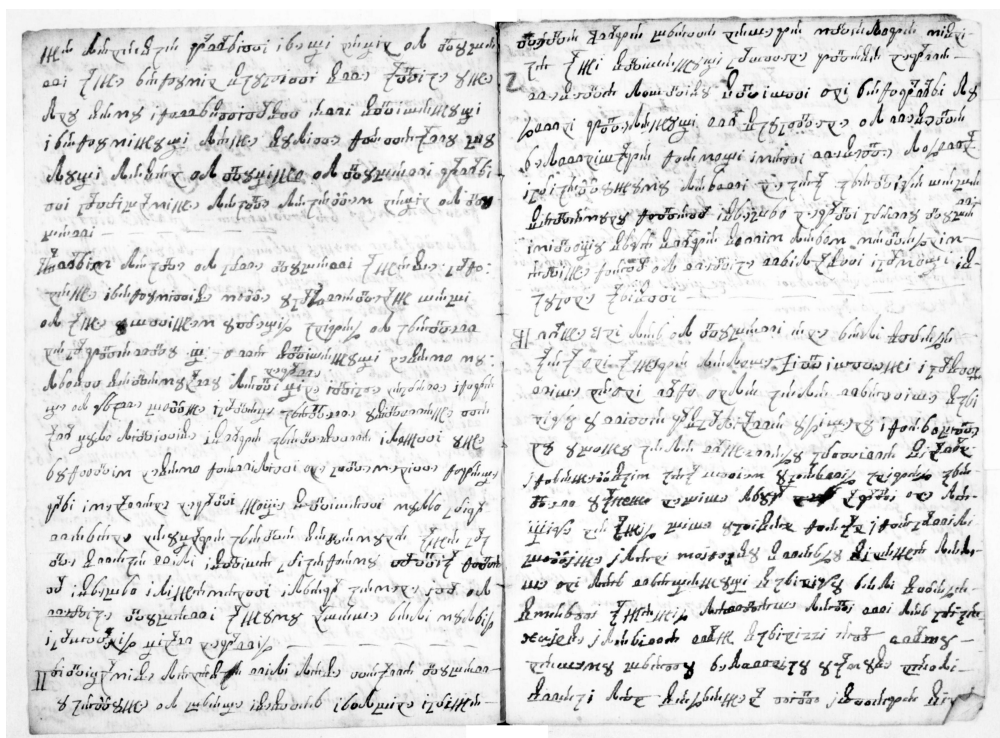
⁸³ Svetlana Olegovna VIALOVA, *Glagoljski fragmenti Ivana Berčića u Ruskoj nacionalnoj biblioteci, Faksimili* (I. knj.); *Opis fragmenata* (II. knj.), Zagreb, 2000.

ZAKLJUČAK

U Arhivu HAZU, Nadbiskupskom arhivu u Zadru i Državnom arhivu u Zadru i drugim arhivima i knjižnicama postoje glagoljski zbornici ili dijelovi zbornika propovijedi kojima nije poznat pisar. Do sada sam utvrdila autore za 15 glagoljskih zbornika ili dijelova zbornika čiji su autori don Ive Čubanov rečeni Vlahić, don Jerolim Kuzmić Šimić, don Luka Žuvić i don Šime Radov. U ovom radu dokazujem da je don Jure Čubanov (Čobanov, Čoban) pisar četiri glagoljska rukopisa, čiji autor do danas nije bio poznat. To su rukopisi koji se čuvaju u Arhivu HAZU pod signaturom IV a 80/25 (dio kodeksa), IV a 135, IV a 80/7 i IV a 80/8.

SLIKA 1. Poslanica o nedjelji i propovijed, poč. XIX st., lijeva strana rukopis don Jerolima Kuzmića Šimića, a desna don Jure Čubanova. (Izvor: Arhiv HAZU, sign. IV a 80/25).

SLIKA 2. Don Jure Čubanov, Propovijed za mladu misu. (Izvor: Arhiv HAZU, sign. IV a 135).

IZVORI:

Archivio Diplomatico della Biblioteca Civica di Trieste

Glagoljska madrikula Svećeničke bratovštine zadarskih otoka Večere Gospodnje. Registro della confraternita „Coena domini“ dell' isola di Ugliano anno 1617. (sign. R. P. MS 2-2).

Arhiv Zadarske nadbiskupije

Fond Cvitanović

Glagoljska govorenja duhovna, 18. st.

Vizitacije Zadarske nadbiskupije, kutija 3., vizitacija od 13. 9. 1826.

Sutomišćica, Glagoljska knjiga godova 1730. – 1840.

Lukoran, Latiničke knjige godova 18. i 19. st., I i II.

Vizitacije zadarskih nadbiskupa, kutija I, II, III.

Murvica, Glagoljska matica umrlih, 1766. – 1824.

Murvica, Glagoljska matica krštenih, 1765. – 1830.
Murvica, Glagoljska matica vjenčanih, 1765. – 1827.
Murvica, Glagoljska knjiga Stanje duša, 1766. – 1825.
Murvica, Knjiga prihoda i rashoda župe Murvica, XVIII. – XIX. st.
Veli Iž, Glagoljska matica krštenih, 1743. – 1825.
Veli Iž, Glagoljska knjiga godova, 1790. – 1862.
Veli Iž, Glagoljska madrikula Bratovštine Gospe Luzarija, 1712. – 1810.
Veli Iž, Glagoljska madrikula Bratovštine Svetog Duha, 1729. – 1793.
Veli Iž, Glagoljska madrikula Bratovštine sv. Roka, 1753. – 1810.
Ugljan, Glagoljska madrikula sv. Roka, 1778. – 1857.
Spisi Ninske biskupije, kutija 13.
Lukoran, Glagoljska matica krštenih, 1590. – 1613.
Ugljan, Glagoljska knjiga godova, 1744. – 1855.

Državni arhiv u Zadru

Fond Zadarski knezovi, Oporuke, kutije I – VII.
Matica umrlih Lukoran, 1825. – 1839., inv. br. 579.
Fond obitelji Lantana, kutija 6.
Sutomišćica, Glagoljska matica krštenih, 1739. – 1825.

Arhiv HAZU

Nacrt propovijedi o praštanju, sign. IV a 80/40.
Propovijed na uznesenje, sign. IV a 80/21.
Odlomak propovijedi, sign. IV a 80/27.
Propovijed o paklenim mukama, sign. IV a 80/6.
Propovijed na uznesenje, sign. IV a 80/13.
Grdovićev zbornik, 18. st., sign. I d 40 (Kuk 748).
Propovijed o Božiću, sign. IVa 80/4.
Propovijed o davanju računa na samrti, sign. IV a 80/1.
Dvije propovijedi, sign. IVa 80/9.
Propovijed o mladoj misi, sign. IVa 80/12.
Propovijed o ljubavi prema Bogu, sign. IVa 80/18.
Iz oficija imenu Marijinu, sign. IV a 80/49.
Mare magnum franjevačkih indulgencija i privilegija, 1559., sign. IV a 122 (IV a 142).
Kuzmićev zbornik crkvenih govora i kršćanskog nauka 1724. – 1725., sign. IV a 121 (IV a 152).
Zbirka propovijedi Nikole Belića 1746. – 1756., sign. IV a 94.
Zbirka propovijedi Nikole Belića, 18. st., sign. IV a 132.
Zbirčica propovijedi Nikole Belića, 18. st., sign. IV a 133.
Deset propovijedi Nikole Belića, 18. st., sign. IV a 127.
Zbirčica propovijedi, 18. st., sign. IV a 137.
Korizmene propovijedi Nikole Belića, 18. st., sign. IV a 142 (IV a 154).
List propovijedi Nikole Belića, 18. st., sign. IV a 80/23.
Odlomci korizmene propovijedi (Nikole Belića?), 18. st.

Poslanica o nedjelji i propovijed, poč. XIX st., sign. IV a 80/25.

Propovijed za mladu misu, sign. IV a 135.

Pjesma o Gospinim žalostima, poč. 17. st., sign. IV a 80/30.

Odlomak propovijedi o grijehu, sign. IV a 80/7.

Odlomci dviju propovijedi, sign. IV a 80/8.

Državni arhiv u Splitu (DAST)

Arhiv obitelji Fanfogna-Garagnin, glagolitika, Iz katehizma Mihe Vukojevića rečenoga Milina iz Ugljana, 18. st.

Arhiv obitelji Fanfogna-Garagnin, glagolitika, Lukoran, Glagoljska matica umrlih 1607. – 1613.

Hrvatski državni arhiv

Dvije žene Ugljanske ili Kako Kate Černošina ukrede dite Ele Bacaline obnoć spavajući buduć svoje prvu noć udavila i skrovito zakopala. Leta 1740 složeno u pesni kako slidi.

Web stranice

Acta Croatica – Listine hrvatske. <http://www.croatianhistory.net/etf/acta.html>.

Priredio: Darko Žubrinčić, 2010. (posjećeno 17. 1. 2019.)

LITERATURA:

Ivan BERČIĆ, Njekoliko staroslovenskih i hrvatskih knjiga što pisanih, što tiskanih glagoljicom, kojim se u skorašnje doba u trag ušlo, U sjednici filologičko-historičkoga razreda jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti dne 20. listopada 1869. priobćio Ivan Brčić, *Rad JAZU*, 59, Zagreb, 1881., 158 – 185.

Zdenko DUNDOVIĆ, Gospodarske prilike Zmajevićeva glagoljaškog sjemeništa u Zadru za vrijeme rektora kanonika Josipa Calvija (1782. – 1810.), *Radovi Zavoda za povijesne znanosti HAZU u Zadru*, Zagreb – Zadar, 2018., br. 60, 249 – 318.

Branko FUČIĆ, *Glagoljski natpisi*, Djela JAZU 57, Zagreb, 1982.

Grozdana FRANOV-ŽIVKOVIĆ, *Društvena slika ugljanskih sela od 15. do 18. stoljeća prema podacima iz glagoljskih vrela*, (doktorski rad), Zadar, 2013.

G. FRANOV-ŽIVKOVIĆ, Bratovštine (skule) župe Blažene Gospe od Ruzarija u Preku na Otoku Ugljanu u 18. st. i 19. st., *Radovi Zavoda za povijesne znanosti HAZU u Zadru*, br. 52, Zadar, 2010., 231 – 259.

G. FRANOV-ŽIVKOVIĆ, Bratovštine (skule) župe sv. Eufemije (Fume) u Sutomiščici na Otoku Ugljanu u 18. st., *Zbornik Odsjeka za povijesne znanosti Zavoda za povijesne i društvene znanosti HAZU u Zagrebu*, Zagreb, 2009., 165 – 227.

Grozdana FRANOV-ŽIVKOVIĆ, Glagoljaš don Ive Vlahić iz Sutomiščice (o. 1733. – 25. VII. 1803.), *Radovi Zavoda za povijesne znanosti HAZU u Zadru*, br. 54, Zagreb – Zadar, 2012., 147 – 183.

- G. FRANOV-ŽIVKOVIĆ, Život i djelo glagoljaša don Jerolima Kuzmića Šimića (župa Sutomišćica, oko 1726. – 4. 12. 1793.), *Croatia Christiana Periodica*, br. 75, godina XXXIX, Zagreb, 2015., 89 – 102.
- G. FRANOV-ŽIVKOVIĆ, Glagoljaš don Bože Grgurev (30. 5. 1744. – 29. 9. 1829.), glasilo Udruge glagoljaša Zadar *Slovo Rogovsko*, Zadar, 2015., br. 3, 4 – 7.
- G. FRANOV-ŽIVKOVIĆ, Nekoliko dijelova glagoljskih kodeksa iz 17. stoljeća iz Župe sv. Eufemije u Sutomišćici, Glasilo Udruge glagoljaša Zadar *Slovo rogovsko*, Zadar, 2014., br. 2, 8 – 11.
- G. FRANOV-ŽIVKOVIĆ, Lukoranski glagoljski kodeksi, Glasilo Udruge glagoljaša Zadar *Slovo rogovsko*, Zadar, 2015., br. 3, 12 – 16.
- G. FRANOV-ŽIVKOVIĆ, Obitelj u pjesmi Dvije žene Ugljanske, Glasilo Udruge glagoljaša Zadar *Slovo Rogovsko*, br. 1, Zadar, 2013., 4 – 7.
- G. FRANOV-ŽIVKOVIĆ, Društveni položaj pripadnika mletačkih teritorijalnih snaga (černida) sa zadarskog područja u 17. i 18. stoljeću na temelju glagoljskih matičnih knjiga i ostalih dokumenata, *Acta Histria*, Koper, Slovenija, Koper, 2018., br. 26, 473 – 502.
- G. FRANOV-ŽIVKOVIĆ, Nekoliko dijelova glagoljskih kodeksa iz župe sv. Eufemije u Sutomišćici, Glasilo Udruge glagoljaša *Slovo rogovsko*, Zadar, 2014., br. 2 za 2014., 8 – 11.
- G. FRANOV-ŽIVKOVIĆ, Školovanje glagoljaša od 14. do poč. 19. st., *Stoljeća zadarskoga školstva*, Zbornik radova s međunarodnog znanstvenog skupa u povodu pedesete godišnjice učiteljskog studija u Zadru, Zadar, 2017., 9 – 52.
- G. FRANOV-ŽIVKOVIĆ, Glagoljski mandat iz 1750. o postrojanju teritorijalnih snaga zadarskih otoka, *Zbornik Odsjeka za povijesne znanosti Zavoda za povijesne i društvene znanosti HAZU u Zagrebu*, Zagreb, 2015., br. 33, 199 – 215.
- G. FRANOV-ŽIVKOVIĆ, Glagoljaš don Luka Žuvić, njegovi zapisi i zbirčice propovijedi (18. st.), *Radovi Zavoda za povijesne znanosti HAZU u Zadru*, Zadar, 2016., br. 58, 137 – 159.
- G. FRANOV-ŽIVKOVIĆ, Glagoljski libar propovijedi olipskog kapelana don Šime Radova iz 18. stoljeća, *Radovi Zavoda za povijesne znanosti HAZU u Zadru*, Zadar, 2017., br. 59, 223 – 250.
- G. FRANOV-ŽIVKOVIĆ, Načini evidentiranja podataka u glagoljskim matičnim knjigama pisanima do 1825. godine na zadarskom području, *Povijesni zbornik – godišnjaku za kulturu i povijesno naslijeđe*, Osijek, 2009., god. III, br. 4, 79 – 124.
- G. FRANOV-ŽIVKOVIĆ, Lukoranski glagoljski kodeksi, Glasilo Udruge glagoljaša Zadar *Slovo rogovsko*, Zadar, 2015., br. 3, 12 – 16.
- Nedo GRBIN, Glagoljica crkve i samostana sv. Mihovila na Zaglavu, *Zaglav*, Zagreb-Zaglav, 1998., 67 – 92
- Emil HILJE, Sofija SORIĆ, Spomenici srednjovjekovnog graditeljstva na Ugljanu, *Toponimija otoka Ugljana*, Zadar, 2007.
- Stjepan IVANČIĆ, *Nešto o hrvatsko-glagoljskim piscima samostanskih trećoredaca*, Zadar, 1911.
- Marko JAPUNDŽIĆ, *Tragom hrvatskog glagolizma*, Zagreb, 1995.
- Luka JELIĆ, *Fontes historici liturgiae glagolito-romanae*, Krk, 1906.

- Pavao KERO, *Popis glagoljskih kodeksa Zadarske nadbiskupije*, 2. izdanje, Zadar, 2015.
- Pavao KERO, *Grada za biografski leksikon svećenika* (u rukopisu).
- J. KOLANOVIĆ, Glagoljski rukopisi i isprave u Arhivu Hrvatske, *Slovo*, 32 – 33, Zagreb, 1982. – 1983, 131 – 191.
- Petar RUNJE, *Duhovni život na zadarskim otocima u kasnome srednjem vijeku*, Zadar, 2008.
- P. RUNJE, *Glagoljica u zadarskoj nadbiskupiji u srednjem vijeku*, Zadar, 2005.
- P. RUNJE, *Pokornički pokret i franjevci trećeredci glagoljaši (XIII. – XVI.)*, Zagreb, 2001.
- P. RUNJE, *Prema izvorima*, Zagreb, 1990.
- P. RUNJE, *Fra Šimun Klimantović u svom vremenu*, Ogulin, 2015.
- P. RUNJE, *Školovanje glagoljaša*, Ogulin, 2003.
- P. RUNJE, *O knjigama hrvatskih glagoljaša*, Zagreb, 1998.
- P. RUNJE, O knjigama glagoljaša u drugoj polovici 14. i u 15. stoljeću u Zadarskoj nadbiskupiji, *Iskoni be slovo. Zbornik radova o glagoljici, glagoljašima zadarskog kraja i crkvi svetog Ivana Krstitelja*, Zagreb, 2001., 57 – 67.
- P. RUNJE, Don Juraj Zubina, svećenik hrvatske knjige (o. 1400. – 1480.), *Radovi Zavoda za povijesne znanosti HAZU u Zadru*, br. 45, Zadar, 2003, 21 – 38.
- P. RUNJE, Lazaret u predgrađu srednjovjekovnog Zadra i njegovi kapelani, *Radovi Instituta za povijesne znanosti HAZU u Zadru*, br. 39, Zadar, 1997., 81 – 116.
- Svetlana Olegovna VIALOVA, *Glagoljski fragmenti Ivana Berčića u Ruskoj nacionalnoj biblioteci, Faksimili* (I. knj.); *Opis fragmenata* (II. Knj.), Zagreb, 2000.
- Rudolf STROHAL, *Hrvatska glagoljska knjiga*, privatna naklada, Zagreb, 1915.
- Vjekoslav ŠTEFANIĆ, *Glagoljski rukopisi Jugoslavenske akademije*, I. i II. dio, Zagreb, 1969./70.

GROZDANA FRANOV-ŽIVKOVIĆ

FATHER JURE ČUBANOV (SUTOMIŠĆICA, 1760 - LUKORAN, 1830)

SUMMARY

The paper deals with the life and work of a hitherto unknown Glagolitic priest from the island of Ugljan, Don Jure Čubanov. Throughout history, the island of Ugljan was a nursery for Glagolitic priests who served in the island parishes but also the churches of the Zadar hinterland. In addition to the usual activities in the parishes, many of these priests collected various literature, including Glagolitic codices. They left behind written sermons and other collections of texts, which they wrote mostly in cursive Glagolitic alphabet.

Don Jure Čubanov Vlahić was born in Sutomišćica, in 1760 to father Šime Čubanov Vlahić from Sutomišćica and mother Jela. Along with numerous records in the registers, books of brotherhoods and other Glagolitic codices and documents, several parts of the Collection of Sermons can be attributed to him as their writer was unknown. Today, these records are kept in the Croatian Academy of Sciences and Arts archives in Zagreb.

Keywords: the island of Ugljan, Don Jure Čubanov, Glagolitic alphabet, sermons, 18th and 19th century.